

Sąd Rejonowy
w Rzeszowie

POMOC PRAWNA W POSTĘPOWANIU KARNYM

Rzeszów 2014

Jesteś pokrzywdzonym, podejrzanym lub oskarżonym. Chciałbyś powierzyć ochronę swoich interesów adwokatowi lub radcy prawnemu. Uważasz jednak, że koszty obrońcy i koszty sądowe przekraczają Twoje możliwości finansowe. Możesz skorzystać z pomocy prawnej w sprawach karnych.

CO TO JEST POMOC PRAWNA?

Jest to pomoc prawna udzielona stronie (pokrzywdzonemu, oskarżycielowi posiłkowemu, powodowi cywilnemu, oskarżycielowi prywatnemu, oskarżonemu, obwinionemu lub podejrzanemu) w postępowaniu karnym prowadzonym przez policję prokuraturę oraz przed sądem.

Może ona polegać na:

- wyznaczeniu obrońcy (pełnomocnika) z urzędu;
- zwolnieniu z kosztów sądowych.

WYZNACZENIE OBROŃCY (PEŁNOMOCNIKA) Z URZĘDU

Na czym to polega?

Jeśli chciałbyś, aby adwokat bądź radca prawny reprezentował Ciebie przed sądem, ale nie jesteś w stanie za niego zapłacić, możesz wystąpić z wnioskiem do prezesa sądu o wyznaczenie obrońcy (pełnomocnika) z urzędu, czyli adwokata lub radcę prawnego opłacanego przez państwo. Prezes sądu rozpatrzy Twój wniosek i rozstrzygnie, czy spełniasz warunki.

Pamiętaj!

Od odmowy prezesa NIE przysługuje odwołanie.

Jeśli jesteś podejrzanym i Twoją sprawą zajmuje się policja lub prokuratura, masz również prawo do wyznaczenia obrońcy z urzędu. Wniosek o pomoc prawną składasz do prezesa sądu za pośrednictwem prokuratury.

Jeśli Twój wniosek został pozytywnie rozpatrzony, otrzymujesz pomoc, która jest bezpłatna do zakończenia sprawy.

Jeśli wygrasz sprawę, zostaniesz uniewinniony lub sprawa zostanie umorzona, nie ponosisz żadnych kosztów.

Jeśli zostaniesz skazany, musisz opłacić koszty postępowania, w tym wynagrodzenie adwokata lub radcy prawnego.

Uwaga!

Jeżeli znajdujesz się w trudnej sytuacji rodzinnej lub finansowej, możesz zwrócić się do sądu o zwolnienie od opłaty tych kosztów. W tym celu powinieneś ponownie złożyć wniosek do czasu wydania orzeczenia.

Jakie warunki należy spełnić?

1. Musisz występować w sprawie jako:

- pokrzywdzony (w roli oskarżyciela posiłkowego powoda cywilnego, oskarżyciela prywatnego);
- podejrzanym;
- oskarżonym lub obwinionym.

Uwaga!

Oskarżony otrzymuje adwokata lub obrońcę z urzędu bez żadnego wniosku, czyli z inicjatywy sądu, jeżeli:

- **jest nieletni;**
- **jest głuchy, niemy lub niewidomy;**
- **jest niepoczytalny;**
- **zarzucono mu zbrodnię (przestępstwo zagrożone karą od 3 lat pozbawienia wolności);**
- **jest pozbawiony wolności (w postępowaniu przed sądem okręgowym jako sądem I instancji);**
- **nie włada językiem polskim (w postępowaniu wykonawczym);**

jest pozbawiony wolności i nie uczestniczy w rozprawie apelacyjnej przed sądem odwoławczym.

1. Nie jesteś w stanie ponieść kosztów wynagrodzenia obrońcy (pełnomocnika) z urzędu bez szkody dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny. Musisz wykazać to we wniosku, załączając odpowiednie dokumenty.

Musisz złożyć wniosek o wyznaczenie obrońcy (pełnomocnika) z urzędu.

Co powinien zawierać wniosek?

Wniosek **powinien zawierać:**

1. imię i nazwisko oraz adres wnioskodawcy;
2. oznaczenie prezesa sądu, do którego jest skierowany, oraz sprawy, której dotyczy (m.in. sygnatura akt, przeciwko komu);
3. wskazanie, że wnioskodawca domaga się wyznaczenia obrońcy lub pełnomocnika z urzędu;
4. uzasadnienie, w którym należy wykazać, że wnioskodawca nie jest w stanie ponieść kosztów obrony lub pełnomocnictwa bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny;

Pamiętaj!

Warto załączyć takie dokumenty, jak:

zaświadczenie o zarobkach, zaświadczenie o stanie rodzinnym i majątkowym, zaświadczenie z Rejonowego Urzędu Pracy lub Ośrodka Pomocy Społecznej, formularz podatkowy itp.

5. datę i podpis osoby składającej wniosek.

Uwaga!

Jeżeli informacje o Twojej sytuacji okażą się nieprawdziwe, sąd może pozbawić Cię pomocy adwokata czy radcy prawnego wyznaczonego z urzędu.

Gdzie złożyć wniosek?

Wniosek należy złożyć **w biurze podawczym sądu** rozpatrującego sprawę lub **przesłać pocztą** na adres tego sądu - najlepiej listem poleconym.

Jeżeli sprawa jeszcze się toczy przed prokuratorem wniosek można złożyć tylko za pośrednictwem prokuratury prowadzącej postępowanie.

Co obrońca oraz pełnomocnik z urzędu może i powinien robić?

1. Ma obowiązek podejmowania wszelkich czynności w czasie procesu aż do prawomocnego jego zakończenia, z wyjątkiem tych, które muszą być wykonane osobiście przez Ciebie, np. składanie zeznań, wyjaśnień.
2. Musi działać w procesie jedynie na Twoją korzyść.
3. Obowiązany jest zapewnić zastępstwo w przypadku urlopu lub innej przyczyny, tak, aby Twoja sprawa nie doznała uszczerbku.

Uwaga!

Adwokat lub radca prawny nie robi wszystkiego za Ciebie. Ty także powinieneś aktywnie uczestniczyć w całości postępowania.

ZWOLNIENIE Z KOSZTÓW SĄDOWYCH

Koszty sądowe w sprawach karnych są częścią kosztów procesu.

Na koszty sądowe składają się:

- opłaty na rzecz Skarbu Państwa (opłaty za pisma procesowe podlegające opłacie);
- wydatki poniesione przez Skarb Państwa od chwili wszczęcia postępowania (np. koszty doręczenia wezwań i innych pism, należności świadków i tłumaczy, należności biegłych za wydanie opinii, opłaty za udzielenie informacji z Krajowego Rejestru Karnego).

Sąd może zwolnić z kosztów sądowych częściowo lub całkowicie:

- każdą osobę składającą pismo procesowe do sądu;
- **stronę postępowania.**

Warunkiem zwolnienia z kosztów jest złożenie wniosku o zwolnienie, w którym uzasadnisz, że nie jesteś w stanie ponieść takich wydatków ze względu na Twoją trudną sytuację rodzinną lub finansową. Wniosek powinien zawierać te same elementy co wniosek o wyznaczenie obrońcy (pełnomocnika) z urzędu.

Zwolnienie z kosztów sądowych obejmujących opłaty

za korzystanie z adwokata z urzędu **przysługuje też oskarżonemu**

Jeżeli nie jesteś zadowolony z orzeczenia sądu w sprawie kosztów, które musisz ponieść, możesz złożyć zażalenie do sądu II instancji za pośrednictwem sądu I instancji. Oznacza to, że zażalenie adresujesz do sądu II instancji, ale składasz je osobiście w sądzie I instancji, który wydał orzeczenie.

Pamiętaj!

Pamiętaj o terminie do wniesienia zażalenia wskazanym w pouczeniu. Jeżeli złożysz środek odwoławczy po terminie, sąd go nie rozpozna.

Obwiniony - osoba, przeciwko której wniesiono do sądu wniosek o ukaranie za wykroczenie.

Oskarżony - osoba, przeciwko której wniesiono akt oskarżenia (oskarżenie) do sądu.

Oskarżyciel posiłkowy - pokrzywdzony, który w sprawie o przestępstwo ścigane z urzędu popiera oskarżenie prokuratora lub występuje z własnym oskarżeniem.

Oskarżyciel prywatny - pokrzywdzony, który w sprawach o przestępstwa ścigane z oskarżenia prywatnego (np. zniesławienie, naruszenie nietykalności cielesnej, naruszenie praw autorskich) wnosi i popiera takie oskarżenie przed sądem.

Podejrzany - osoba, co do której wydano postanowienie o przedstawieniu zarzutów w dochodzeniu lub śledztwie.

Pokrzywdzony - osoba, której dobro majątkowe lub osobiste (np. życie, zdrowie, wolność) zostało naruszone lub zagrożone w wyniku wykroczenia lub przestępstwa.

Powód cywilny - pokrzywdzony dochodzący od oskarżonego w procesie karnym roszczeń majątkowych wynikających z popełnienia przestępstwa

O ewentualne, szczegółowe i profesjonalne porady prawne należy udać się do specjalisty - adwokata lub radcy prawnego.

W Biurze Obsługi Interesanta uzyskasz wgląd do listy adwokatów/radców prawnych lub do listy instytucji udzielających bezpłatnych porad.